

เล่าเรื่องเมืองปัตตานี

วัน มะโรหบุตร (แปล)

แปลจาก HIKAYAT PATANI: Story of Patani ของ A. TEEUW และ D.K. WYATT
ต่อจากฉบับที่ ๓ ปีที่ ๘

- ๑๐ -

อันสุลต่าน บาหะดูร์ ชะฮ์ นั้นแม้ว่าจะมีพี่เลี้ยงหลายคนก็ตาม แต่คนที่พระองค์รักใคร่ที่สุดมีเพียง ๒ คนคือ ยายารูลและฮัคนหนึ่ง และ อลุงอินอีกคนหนึ่ง เด็กทั้งสองคนนี้เป็นคนใกล้ชิด และเป็นเพื่อนเล่นของพระองค์ เมื่อจะเสด็จไปแห่งหนใด พระองค์ต้องชี้หลังคนใดคนหนึ่งเสมือนชี้ข้าง สุลต่านมันซูร์ชะฮ์ทรงให้ช่างทำทองคำให้สุลต่าน บาหะดูร์ชะฮ์ ใช้สับหัวของพี่เลี้ยงทั้งสองเหมือนสับหัวช้าง บางครั้งทรงสับหัวคนทั้งสองจนเลือดไหล บางครั้งทรงเสวยพระกระยาหารบนหลังพี่เลี้ยงดังกล่าว แม้แต่เวลาสร้างน้ำ พระองค์ถึงกับนั่งอาบนหลังคนทั้งสองเสมอ ส่วนสุลต่านมันซูร์ชะฮ์นั้นหากสุลต่านบาหะดูร์นั่งอาบน้ำบนหลังใคร ภูษาที่โอรสใช้อาบน้ำครั้งนั้นก็ทรงพระราชทานแก่ผู้นั้นไปเลย

ต่อมาอีกหลายปี สุลต่านมันซูร์ ชะฮ์ ทรงประชวร พระองค์ตรัสแก่บรรดาบุข-อำมาตย์ว่า "หากพระองค์ถึงกาลเวลาสิ้นพระชนม์เมื่อใด ขอให้แต่งตั้งสุลต่านปาตีกสยามครองเมืองแทน" ครั้นพระองค์สิ้นพระชนม์แล้ว อำมาตย์ข้าราชการก็ปฏิบัติตาม เนื่องจากสุลต่านปาตีกสยามมีพระชนม์เพียง ๘ พรรษาซึ่งทรงพระเยาว์วัยมาก ดังนั้นบรรดาขุนนางจึงแต่งตั้งรายาไอชะฮ์ขึ้นเป็นผู้สำเร็จราชการอีกพระองค์หนึ่ง และเรียกรายาไอชะฮ์ว่า "พระเจ้า (Pera'cau)" เวลาออกว่าราชการแผ่นดิน พระองค์ทรงอุม สุลต่านปาตีกสยามขึ้นนั่งบนตักเสมอ

สุลต่านปาตีกสยามครองเมืองมานานก็มีขุนนางในเมืองปัตตานีคนหนึ่งเป็นสหายชอบพอกับรายามัมบังซึ่งเป็นพี่ชายต่างมารดาของสุลต่าน และไม่ชอบสุลต่านมาก ขุนนางผู้นี้ชื่อศรีอัมรัต เขาเคยไปมาหาสู่รายามัมบังอยู่เสมอ วันหนึ่งศรีอัมรัตทูลรายามัมบังว่า "เหตุไฉนพระองค์จึงทรงเฉยเมย ไม่คิดการบ้านการเมืองเสียบ้าง ปล่อยให้หนุชาครองเมือง ความจริงพระองค์สมควรจะได้ครองเมืองมากกว่า สุล

ต่านปาตีกสยามยังเยาว์นักไม่เหมาะสมกับการเป็นกษัตริย์เลย"

รายามัมบังก็กล่าวว่า "เจ้าก็รู้อยู่แล้วว่าเราไม่มีสิทธิ์ในการบ้านการเมืองเลย" ศรีอัมรัตก็ทูลว่า "ถ้าพระองค์ประสงค์จะครองเมือง ข้าพระองค์ขออาสาจัดการให้พระองค์ขึ้นพระตำหนักสุลต่าน" รายามัมบังได้ฟังแล้วก็กล่าวแก่ศรีอัมรัตว่า "ถ้าเจ้าพูดเป็นความจริงแล้ว เราจะขอบใจมากและจะขอทดแทนคุณของเจ้า ให้ถึงขนาดทีเดียว"

หลังจากนั้นอีก ๒ เดือนศรีอัมรัตก็คบคิดกับพวกที่ร่วมใจหลายคนและนัดแนะกับรายามัมบังเป็นที่เข้าใจกันดีแล้ว ดังนั้นเวลาเช้าตรู่วันหนึ่ง รายามัมบังก็ขึ้นช้างพังเชือกหนึ่งพร้อมด้วยมารดาตรงมาที่ประตูเมือง ศรีอัมรัตและพรรคพวกตามหลังเข้ามาด้วย เมื่อผ่านประตูเมืองก็เข้าไปในวังจนถึงท้องพระโรง รายามัมบังก็ลงจากหลังช้าง ตรงเข้าไปในพระตำหนักปล่อยให้มารดาอยู่บนหลังช้าง พร้อมด้วยพรรคพวกรอคอยอยู่ ณ ท้องพระโรง

ขณะนั้นสุลต่านปาตีกสยามประทับนั่งอยู่พร้อมด้วยพระเจ้า (รายาไอชะฮ์) รายามัมบังเดินเข้าไปโดยมีกริชซึ่งถอดออกจากฝักแล้วอยู่ในมือ รายาไอชะฮ์เห็นคิดสังเกตุ จึงวิ่งเข้าไปอุ้มสุลต่านปาตีกสยามขึ้นนั่งบนตัก และเอาแขนกอดสุลต่านไว้ รายามัมบังจึงเดินเข้าไปที่รายาไอชะฮ์และสั่งว่า "ปล่อยน้องของเราเสีย" รายาไอชะฮ์ก็ตอบว่า "เราไม่ปล่อย ถ้าเจ้าจะฆ่าน้องของเจ้าจงฆ่าเราเสียก่อนเถอะ" รายามัมบังก็โกรธจัดจึงจ้วงแทงสุลต่านทั้งๆ ที่นั่งอยู่บนตัก รายาไอชะฮ์พร้อมกับทรงรายาไอชะฮ์ เป็นผลให้สิ้นพระชนม์ทั้งคู่

จากนั้นรายามัมบังก็ออกจากพระตำหนักมายังท้องพระโรงและขึ้นหลังช้างพามารดาออกจากประตูเมือง เพื่อกลับไปพัก

HIK AYAT PATANI

A. TEEUW
D. K. WYATT

ของตน ขณะนั้นศรีอัมรินทร์จึงเดินตามรายา
มัมมิงออกมาจนถึงประตูช้าง ศรีอัมรินทร์ก็
แหงรายามัมมิงและมารดาด้วยหอกดกกลง
จากหลังช้างถึงแก่เสียชีวิตทั้งคู่ คนในวัง
ก็โวยวายกันว่า รายามัมมิงเป็นขบถฆ่าสุล
ต่าน และรายามัมมิงเองก็ถูกศรีอัมรินทร์แทง
ด้วยหอกพร้อมกับมารดาด้วย

- ๑๑ -

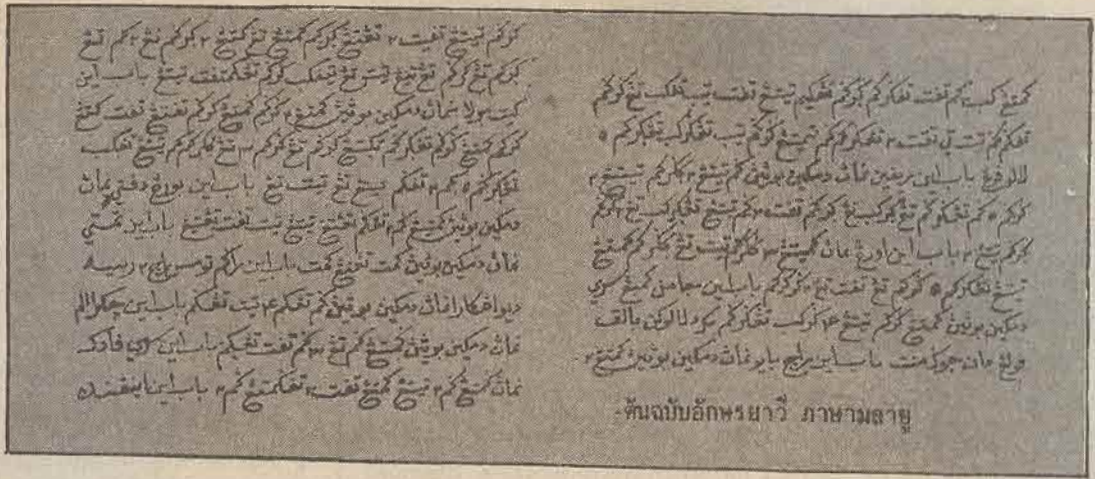
การสิ้นพระชนม์ของสุลต่านปาดัก
สยงเข็นเกิดฉาดบุคคลดังกล่าวนั้น บรรดา
ขุนนางข้าราชการทั้งหลายต่างประชุม
ปรึกษากันเพื่อแต่งตั้งสุลต่านบาหะดูร์ขึ้น
ครองเมืองต่อไป ส่วนศพของคนทั้งสี่ให้จัด
การฝัง ที่สุสานทางทิศตะวันออกของพระ
ราชวังใกล้บ้านของดาโต๊ะหวัง

สุลต่านบาหะดูร์ขึ้นครองปัตตานี

๖๖ รุสมิแล

ไม่นาน ก็เกิดเหตุการณ์ใหม่คือมีขุนนาง
ผู้หนึ่งชื่อ ศรีอามาร์ ปะหลาวัน เป็นคน
สนิทกับรายาบีมาที่ชายต่างมารดาของสุล
ต่านบาหะดูร์ ศรีอามาร์ ปะหลาวันได้
กล่าวแก่รายาบีมาว่า "สุลต่านบาหะดูร์นั้น
มีอายุน้อยมาก ไม่สมควรปกครองบ้าน
เมือง จะว่าราชการแผ่นดินก็ไม่ประสีประ
สา ข้าพระองค์เห็นว่าพระองค์น่าจะขึ้น
ครองเมืองจะเหมาะสมกว่า" รายาบีมาก็
ตอบว่า "เจ้าอย่าพูดอย่างนั้นใครได้ยินจะ
ไม่ดี" ศรีอามาร์ ปะหลาวันก็พูดต่อไปว่า
"ข้าพระองค์ขอพูดด้วยความจริงใจแม้บ้าน
เมืองมีเหตุร้ายขึ้นมากก็มีแต่พวกขุนนางข้า
ราชการทั่วไปเท่านั้นที่จะป้องกันบ้านเมือง
ได้ ส่วนสุลต่านช่วยอะไรไม่ได้เลย ข้า
พระองค์เห็นว่าพระองค์ควรขึ้นครองบ้าน
เมืองอย่างยิ่ง" รายาบีมาก็กล่าวว่า "คนที่

คิดอย่างเจ้านี้ ก็มีแต่เจ้าคนเดียวเท่านั้น
แหละคนอื่นไม่มีใครเห็นด้วยหรอก" ศรี
อามาร์ ปะหลาวันก็เงยไป แต่เมื่อเข้า
เฝ้ารายาบีมาเมื่อใด เขาก็พูดแต่เรื่องนี้ให้
รายาบีมาได้ยินเสมอๆ อยู่มาเวลาบ่ายวัน
หนึ่งสุลต่านบาหะดูร์ ชะฮ์เสด็จออกจาก
ตำหนัก เดินเล่นภายในวัง และพระองค์
ทรงช้าง "ศรีนัครี" ช้างเผือกนี้สูงประมาณ
๔ สอกเศษ สุลต่านถือขอช้าง มีวันยา
ฮารูลเสาะหัจงูช้าง ช้างช้ายอลุง อินจุงหู
ช้างชวา เมื่อเสด็จมาถึงประตูเมือง ก็มี
ช้างजारุม เปรือกอีกเชือกหนึ่งตามเสด็จมา
ช้างหลังด้วย เมื่อเสด็จมาถึงหน้าจวนรา
ยาบีมา รายาบีมาก็ลงจากจวนเดินตาม
เสด็จสุลต่านด้วย ฝ่ายวันยาฮารูลเสาะห
เห็นรายาบีมาลงมาก็รีบปล่อยหูช้างแล้วเข้า
หารายาบีมาพร้อมกับพูดว่า "เชิญพระองค์

พิมพ์ฉบับอักษรขอม ภาษาขอมลายู

ขึ้นข้างจารุมเปริกเถอะ" ร่ายาบีมากล่าวว่า" ก็ดีเหมือนกัน" แล้วก็ขึ้นหลังข้างตามเสด็จมาด้วย

เมื่อขบวนสุลต่านมาถึงบาโล อัมปิต (Balai Empat ไรงสี่) เข้าใจว่าเป็นสถานที่แห่งหนึ่ง--ผู้แปล) สุลต่านหยุดข้างและหันมาดูข้างจารุมเปริก เห็นร่ายาบีมานั่งมาบนหลังข้างก็ไม่พอพระทัย จึงถามว่า"ใครสั่งให้ร่ายาบีมาขึ้นข้างจารุมเปริก" วันบาฮารูลเถอะห์ก็ทูลว่า"ข้าพระองค์เองพระเจ้าคะ" ขณะนั้นพระบาทสุลต่านพาดอยู่บนหลังอลุง อิน พอได้ยินวันยาฮารูลเถอะห์ทูลเช่นนั้น ก็พิโรธทรงดวาคว่า"ข้างของพ่อแม่แก่หรือจึงกล้าให้เขาขึ้นมาได้" พลงไอ้เท้ากระที่บนหลังวันยาฮารูลเถอะห์" ไปไล่ให้ลงมาเดี๋ยวนี้"

วันยาฮารูลเถอะห์จึงเดินออกไปบอกร่ายาบีมาว่า " รับสั่งให้พระองค์ลงมาหลังข้างพระเจ้าคะ" ร่ายาบีมาจึงปฏิบัติตามด้วยความเสียใจและน้อยใจสุลต่านอย่างมากจนน้ำตาตก เมื่อร่ายาบีมาลงจากหลังข้างแล้ว สุลต่านก็จับข้างเลยเข้าไปในวัง ร่ายาบีมาก็เดินตามสุลต่านมาจนถึงประตูเมืองก็กลับไปที่พักของตน

หลังจากวันนั้นมาเมื่อศรีอามาร์ ปะหี

ลาวันเข้าเฝ้าร่ายาบีมา ร่ายาบีมาก็เล่าถึงเหตุการณ์ที่สุลต่านไล่ลงจากหลังข้าง ศรีอามาร์ ปะหีลาวันก็ทูลว่า" พระองค์จะน้อยใจไปทำไม ข้าพระองค์พร้อมที่จะช่วยเหลือนำพระองค์ขึ้นบนตำหนัก" ร่ายาบีมากล่าวว่า" เราขบใจในความเมตตาของเจ้ามากทีเดียว ถ้าเจ้าทำการครั้งนี้ได้สำเร็จเราจะไม่ลืมบุญคุณของเจ้าไปชั่วชีวิต" ศรีอามาร์ ปะหีลาวันตอบว่า "ถ้าพระองค์ตกลงใจแล้ว ขอโปรดรอคอยวันที่ข้าพระองค์จะเข้าไปอยู่เฝ้าในวังในวันพฤหัสบดี และเช้าวันศุกร์ ข้าพระองค์จะออกมารับพระองค์ ขอให้โปรดรออยู่หน้าประตูเมืองเมื่อประตูเมืองเปิดพระองค์จะได้เข้าไปในวัง" เมื่อนัดแนะกันแล้วศรีอามาร์ ปะหีลาวันก็ลากลับ เมื่อถึงวันศุกร์ตอนเช้าศรีอามาร์ ปะหีลาวันก็ออกมาที่ประตูเมือง ร่ายาบีมาทรงข้างรอคอยอยู่แล้ว ศรีอามาร์ ปะหีลาวันจึงนำร่ายาบีมาเข้าสู่วังตรงไปที่ตำหนักสุลต่าน ขณะนั้นสุลต่านเดินออกมาที่ประตูตำหนัก ร่ายาบีมาก็มาถึงพอดี โดยไม่พูดพลาฆ่าทำเพลงอะไรอีก ร่ายาบีมาก็เสือกกริชแทงเข้าที่งสุลต่านทะลุหลัง สุลต่านก็ล้มลงสิ้นพระชนม์ทันที ร่ายาบีมาก็ขึ้นข้างออกจากวัง ศรีอามาร์ ปะหีลาวันตามหลังมาด้วย พอถึงกลางทางศรีอามาร์

ปะหีลาวันก็ยกหอกพุ่งไปที่หลังร่ายาบีมา ทะลุหน้าคกลงมาสู่พื้นดินสิ้นชีวิตไปด้วย ขณะนั้นผู้คนในวังโวยวายโง้งจันกัน ว่า ร่ายาบีมาเป็นขบดงฆ่าสุลต่านสิ้นพระชนม์แล้ว ส่วนร่ายาบีมาก็ถูกศรีอามาร์ ปะหีลาวันแทงด้วยหอกตายไปตามกัน

เมื่อสุลต่านบาหะดูร์สิ้นพระชนม์แล้ว เชื้อพระวงศ์ที่เป็นชายก็หมดลง จะหาใครครองเมืองไม่ได้อีกแล้ว บรรดาขุนอำมาตย์ทั้งหลายก็ประชุมปรึกษาราชการกันเพื่อเลือกเฟ้นผู้ที่จะขึ้นครองบิดต่านสืบไป เมื่อราชวงศ์ฝ่ายชายสิ้นสุดลงแล้วอำมาตย์ราชบริพารทั้งหลายจำเป็นต้องเลือกราชธิดาของสุลต่านมันซูร์ขึ้นครองเมืองแทน จึงอัญเชิญร่ายาอียะ พระธิดาขึ้นเป็นเจ้าเมือง เมื่อร่ายาอียะขึ้นครองเมืองแล้วก็แต่งตั้งวันยาฮารูลเถอะห์ให้เป็นเบนตารา (Bentara) ฝ่ายซ้ายและตั้งอาลุง อินเป็นเบนตาราฝ่ายขวา ให้ศรีอการ์ดิษยาตังดำรงตำแหน่งสมมติเรียกว่าศรีราชาคลัง ส่วนพระองค์มีนครองเมืองก็ให้เรียกพระองค์ว่า"พระเจ้า"ตามอย่างที่เคยเรียกร่ายาโตะฮัมแล้ว

ต่อจากนั้นไม่นาน เบนตาราสาชาก็กราบขูลขอลากลับไปเมืองสาย การกลับ

ไปของเบนดาฮารานี้ ตอนแรกก็กล่าวว่า จะไปเพียงสามวันก็จะมาปิดตานี ครั้นถึง สามวัน หัววันและเจ็ดวันแล้ว เบนดาฮารา ก็ไม่กลับมาว่าราชการเมือง ในที่สุดก็ มีคนมาทูลว่าเบนดาฮาราไปล่องสูมไพร่พล จะลงมาปิดตานี ขณะนี้มีผู้คนที่เฝ้า ยอมร่วมสาบาน เข้าเป็นพวกเบนดาฮารา แล้วหลายพันคนนอกจากนั้นมีผู้รู้คาถาอาคม คงกระพันชมนูนกันอยู่บนเขาเมืองสายอีก สีสืบกันว่าคน พระเจ้าได้ฟังข่าวแล้ว ก็ไม่ ทรงกล่าวอะไร ต่อมาไม่กี่วันมีผู้กราบทูล พระเจ้าอีกว่าเวลานี้เบนดาฮารานำพรรค พวกมาถึงบ้านตาแกะ (Takih) แล้ว ใน เวลาเดียวกันขุนนางข้าราชการต่างๆก็พากันกระด้างกระเดื่อง ไม่ยอมเข้าเฝ้าพระเจ้าอย่างเคย พระเจ้าจึงรับสั่งให้เบนดารา ส่งคนไปเชิญศรียาคลังมาเฝ้าเพื่อปรึกษาหารือกัน แต่ศรียาคลังกลับบอกว่า "เรา เป็นใจไม่สบายจะเข้าเฝ้าไม่ได้" ป่าวของ เบนดารา กลับมาบอกนายตามทีศรียาคลังสั่ง เบนดารา ก็ทูลให้ทราบตามนี้ พระเจ้า ได้ฟังก็ทรงเศร้าพระทัย คริสแก่เบนดารา ว่า "เวลานี้เราไม่มีผู้ใดอีกแล้ว แม้คลังซึ่งเป็นคนสนิทของบิดาเราแต่เดิมก็จะเรียก มาหารือกันไม่ได้" ไม่ช้าคนเดินข่าวมาทูล ว่า "ฝ่ายเบนดาฮาราข้ามสะพานบ้านกะดี เข้ามาแล้ว" วันนั้นเป็นวันศุกร์กลางในวัด ก็ประโคมเสียงดรัมปดิดตลอดวัน เมื่อเบน ดาฮาราข้ามสะพานมา ได้ยินเสียงกลอง โนบัตก็หยุดชะงักครู่หนึ่ง แต่แล้วก็เดินนำ พลพรรคตรงเข้าวัง จนถึงท้องพระโรง ขณะนั้น พระเจ้าเสด็จออกท้องพระโรง ข้าหลวงสนมกำนันก็เสด็จออกมาด้วย รา ยาอียะทรงฉลองพระองค์ สีเขียว มีสไบสี เหลืองสอดคั่นทองคล้องพระศอดูสง่างาม ยิ่งนัก พระองค์ประทับยืนที่ชั้นบันไดตรง พระที่นั่งบนสุด เบนดาราหึ่งคูยืนที่บันได ล่างและถือกระบี่อาญาสิทธิ์ขนานชายและ

๖๘ รุสมิแล

ขวาพระเจ้า เบนดาฮาราเดินมาตรงหน้า พระเจ้า พระเจ้าจึงผ้าสไบออกแล้วโยน ออกไปให้แก่เบนดาฮารา

เบนดาฮาราเห็นเช่นนั้นก็ยกมือรับผ้า สไบนำมาโพกศีรษะตนและถอดกริชออก มาจากบั้นเอววางต่อหน้าพระพักตร์ พร้อมกับ ถวายบังคมสามครั้งติดต่อกัน พร้อมกับ กราบทูลว่า "ของทรงพระเจริญ" เบนดา ฮาราก้มลงบังคมอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำพรรค พวกออกจากท้องพระโรง เบนดาฮาราออก จากวังแล้วจึงไปพักอยู่ที่บ้านตาแกะครู่หนึ่ง แล้วเดินทางต่อไปยังเมืองสาย เมื่อเบนดา ฮารากลับไปแล้ว พระเจ้าก็เสด็จเข้าพระ ตำหนัก

ในคืนนั้น พรรคพวกทั้งหมดก็กล่าวแก่ เบนดาฮาราว่า "เหตุใดท่านจึงทำเช่นนั้น ข้าพเจ้าทั้งหลายที่ตามท่านไปคงต้องโทษ ถึงแก่ชีวิตอย่างแน่นอน แม้บุตรภรรยา และเด็กในครรภ์ จะถูกฆ่าตายไม่มีเหลือ เป็นแน่" เบนดาฮาราได้ฟังก็หัวเราะแล้ว ตอบว่า "พวกท่านอย่าได้ตกใจไปเลย อัน คนที่เป็นนายเหนือคนนั้นเมื่อได้กล่าวอะไรไป แล้ว ก็ยอมจะรักษาคำพูดทุกอย่าง" พรรคพวกได้ฟังก็สงสัย จึงถามว่า "ขณะ พวกข้าพเจ้าอยู่ในท้องพระโรงนั้นก็ไม่เห็น พระเจ้าได้ตรัสอะไรกับท่านเลย ท่านจะ ว่าพระองค์ตรัสอย่างไร?" เบนดาฮาราจึง ตอบว่า "เวลานั้นพระเจ้าได้ขอชีวิตต่อเรา แล้ว" พรรคพวกก็ไม่วายสงสัยก็ถามอีกว่า "พระเจ้าขอชีวิตอย่างไรเล่า?" เบนดาฮา ราก็ยกผ้าสไบที่พระเจ้าโยนให้มานั้น ให้ พรรคพวกเห็นแล้วกล่าวว่า "นี่คือหลักฐาน ที่แสดงว่าพระองค์ได้ขอชีวิตต่อเรา เรา ไม่ได้กล่าวเท็จต่อพวกเจ้าหรอก" จากนั้น พรรคพวกก็พากันแยกย้ายกลับไป ตั้งแต่ นั้นมา เบนดาฮาราไม่เคยกลับมาเฝ้าพระ เจ้าจนสิ้นชีวิต เบนดาฮาราผู้นี้คือเบนดา ฮารากายู เกอถันนี่เอง

พฤกกรรมของศรีอมาร์ ปะหลาวันที่ หมดนั้นพระเจ้าทรงรู้ดี วันหนึ่งพระเจ้า ประทับอยู่ในพระตำหนักของพระองค์ทรง เรียกเบนดาราเข้าเฝ้าและรับสั่งให้เบนดา ราส่งคนไปตามคอเต็บอับดุลยาบารมาเฝ้า เมื่อคอเต็บเข้าเฝ้าแล้ว พระองค์รับสั่งแก่ คอเต็บว่า "เราเรียกเจ้าเข้ามานี้เพื่อจะให้ เจ้าช่วยเราสักเรื่องหนึ่ง" คอเต็บกราบทูล ว่า "ขอเดชะ ข้าพระองค์พร้อมที่จะรับใช้ พระเจ้าค่ะ" พระเจ้าได้ฟังแล้วก็ไม่ได้รับ สั่งประการใด นอกจากให้คอเต็บกลับไป ก่อน คอเต็บก็ทูลลากลับไป

หัววันต่อมา พระเจ้าก็ให้คนไปเชิญ คอเต็บเข้าเฝ้าอีก ขณะนั้นในพระตำหนัก เป็นเวลาปลอดผู้คน พระเจ้าจึงตรัสสั่งแก่ คอเต็บเช่นที่พระองค์ตรัสสั่งแก่คอเต็บเช่น ที่พระองค์ตรัสไว้วันก่อนอีก คอเต็บก็กราบ ทูลว่า "พระองค์ทรงประสงค์สิ่งใดแม้แต่ชี วิตข้าพระองค์พร้อมที่จะสละถวายแก่พระ องค์ได้" พระเจ้าได้ยินเช่นนั้นก็ทรงหัว เราะแล้วตรัสว่า "สิ่งที่เจ้ากล่าวมานี้แหละ คือสิ่งที่เราต้องการ" คอเต็บจึงกราบทูลว่า "อันชีวิตของข้าพระองค์ พร้อมที่จะถวาย แต่เสมอพระเจ้าค่ะ" พระเจ้าจึงตรัสว่า "การที่เราจะให้ท่านนั้นคือ ให้เจ้าฆ่าศรีอามาร์ ปะหลาวันให้ตายภายในวันนี้แหละ แต่ข้าขอรับรองว่าได้แพร่พรายให้ผู้ใดได้ ทราบเป็นอันขาดว่าเราเป็นผู้สั่งให้เจ้าทำ" คอเต็บถวายบังคมแล้วทูลว่า "ข้าพระองค์ พร้อมที่จะถวายชีวิตเพื่อพระองค์พระเจ้าค่ะ"

ครั้นต่อมาในวันศุกร์วันหนึ่ง ในท้อง พระโรงมีผู้คนไม่มากนัก ขณะที่ข้าหลวง บางคนอยู่เวรตามปกติ ศรีอมาร์ ปะหลา วันก็อยู่ด้วยกับคอเต็บอับดุลยาบาร คอเต็บ ทำที่เดินเข้าไปในท้องพระโรงแล้วเดินเตร

เข้าไปใกล้ศรีอามาร์ ปะหลาวัน และทำ
เสมือนไม่ได้สนใจอะไรเลย ครั้นได้อิ
กาศคอเด็บบั๊กกริชจ้วงแห่งศรีอามาร์ปะห
ลาวันถูกที่ห้อง ลำไส้ทะลัก ศรีอามาร์ปะห
ลาวันก็ล้มลงเสียชีวิต คอเด็บบั๊กกริช
งานเสร็จแล้วก็ยืนงงเงินอยู่ ไม่หลบหนีไป
ไหน ขุนนางผู้หนึ่งชื่อรายามีจัต (Raja
Megat) ให้สัญญาแก่คอเด็บบั๊กกริชให้หนีออก
ไปเสีย แต่คอเด็บบั๊กกริชหนีไปไม่ รายา
มีจัตจึงชักกริชแห่งคอเด็บบั๊กกริชที่
ตรงนั้นเช่นกัน

ขณะนั้นพระเจ้าประทับอยู่ในพระตำ
หนัก ได้ยินเสียงคนอื้ออึงในห้องพระโรง
จึงรับสั่งถามนางสนมว่า "นั่นเสียงใครทำอะ
ไรอยู่ข้างนอก?" นางสนมจึงกราบทูลว่า
"เสียงคนทำร้ายกันพระเจ้าค่ะ ศรีอามาร์
ปะหลาวันถูกคอเด็บบั๊กกริชฆ่าชีวิต และคอ
เด็บบั๊กกริชฆ่ารายามีจัตแห่งเสียชีวิตเช่นกัน "

พระเจ้าจึงสั่งคนไปนำศพของคนทั้งสองพา
ออกนอกประตูเมือง คนจึงลากศพออกไป
ไปที่ประตูเมืองและผ่านออกไปหน้าตลาด
ศพคอเด็บบั๊กกริชเมื่อถูกลากไปหน้ามัสยิดพอ
ดีก็บเวลาที่มีลา มัสยิดกำลังอาชานอยู่
พอศพของคอเด็บบั๊กกริชไปถึงมัสยิด ปรากฏว่าแม้
จะดูอย่างไร หรือดูจนเชือกขาดแล้ว
ขาดเล่าศพก็ไม่เขยื้อน แต่เมื่อเสียงอา
ชานของมัลลาลจบลงแล้วศพจึงเขยื้อนไป
อย่างง่ายดายเป็นที่น่าอัศจรรย์ เมื่อศพ
ถูกลากไปนอกประตูเมืองแล้ว อีกสองวัน
ต่อมา พระเจ้ากระซิบให้คนนำศพของ
คอเด็บบั๊กกริชไปฝังเสียให้เรียบร้อย

- ๑๔ -

พระเจ้าได้ครองบ้านเมืองมาเป็นเวลา
นาน วันหนึ่งพระองค์ทรงปรึกษากับขุน
นางข้าราชการว่า จะทำอะไรให้น้ำใน
คลองปาละซึ่งเค็มอยู่นั้นให้จืดได้ ขุน
นางข้าราชการก็ทูลว่า "ขอเดชะ ถ้าจะ

ให้น้ำในคลองปาละจืด ก็ต้องขุดคลอง
บ้านติมาจัน ให้ทะลุถึงคลองปาละนี้แล้ว
น้ำจะจืดพระเจ้าค่ะ" พระเจ้าได้ฟังแล้ว
ก็ตรัสสั่งว่า "ท่านศรีมหาราชาและคัม
ฆม ปาตุกา ศรีรามาทังสองท่านขอให้ไป
ศึกษาว่าควรขุดตรงไหน แล้วจงเกณฑ์
ราษฎรทั้งหลายขึ้นไปขุดภายในวันสองวัน
นี้" ต่อมาชาวเมืองก็ถูกเกณฑ์ให้ขุดคลอง
จากบ้านปาละไปถึงโรงบาโคใต้วัง และ
คัมฆมให้เบนตาราลงมาราบทูลพระ
เจ้าว่าคลองที่ขุดนั้นประมาณอีกหนึ่งวันก็
จะทะลุถึงบ้านติมาจันแล้ว เมื่อพระเจ้า
ได้ฟังเบนตารากราบทูลเช่นนั้นก็รับสั่งว่า
"เราจะขึ้นไปเปิดคลองเอง" เบนตาราก็
เกณฑ์คนทั้งหมดไปคอยรับเสด็จที่บ้านติมา
จัน วันรุ่งขึ้นพระเจ้าจึงทำพิธีเปิดคลอง
เมื่อคลองถูกเปิดแล้วน้ำเหนือก็ไหลสู่คลอง
ปาละและเลยไปถึงปากน้ำกัวลารอ (Kua
-la Aru) ครั้นแล้วพระองค์ก็เสด็จกลับ
วัง

ต่อมาพระเจ้าก็ประชวร และสิ้นพระ
ชนม์ เนื่องจากการสิ้นพระชนม์ของพระ
เจ้านี้ ราษฎรในเมืองปัตตานีที่เป็นผู้ชาย
ก็โกนผมหมดทุกคน และผู้หญิงก็ให้ตัด
ปลายผมเป็นการไวทุกข์แก่พระองค์

เนื่องจากพระเจ้าได้เสด็จไปเปิดคลอง
ที่บ้านติมาจันครั้งนั้น พระองค์ได้รับสมญา
ว่า "บาริโฮมติมาจัน" และสุลต่านมูดาฟาร์
นั้นได้รับสมญาว่า "บาริโฮมเกอสยาม"
เพราะพระองค์สิ้นพระชนม์ในเมืองสยาม
และสุลต่านมันซูร์ชะฮ์นั้น เป็นโอรสองค์
สุดท้ายจึงเรียกว่าบาริโฮม บงสุ

- ๑๕ -

เมื่อพระเจ้าสิ้นพระชนม์ บรรดาขุน
นางข้าราชการก็เชิญรายา บิรู ขึ้นครอง
เมืองต่อไป ในสมัยรายาบิรูนี้ให้เลื่อนยศ
เบนตาราศิริเป็นเบนตารากานัน คนก่อน
ได้เป็นคัมฆม ศรี ปาโคะ ต่วน

พระเจ้าได้ครองเมืองสืบมา คลองปา
ละซึ่งขุดติดต่อกันมาจันนั้นตั้งตรง
ปิด ภายเษที่ถูกน้ำเซาะพังไปมากเพราะ
น้ำจากคลองเขี้ยว พระเจ้าจึงตรัสสั่งให้
เบนตารา จัดการขนหินจากกัวลา กูรุก
บรรทุกแพมาถมทำเป็นทำนบที่ปากคลองติ
มาจัน เพื่อชลอน้ำไม่ให้ไหลเขี้ยวเกินไป
และไม่เซาะดินริมกำแพงด้วย

พอดีได้ทราบข่าวว่าสุลต่านเมืองปาหัง
พระสวามีรายาอูงสิ้นพระชนม์ พระเจ้าจึง
ตรัสสั่งให้ ลักษมาณาเตรียมไปรับรายาอูง
กลับมาปัตตานี ลักษมาณาก็จัดแจงเตรียม
เรือและไพร่พล รับพระราชสารจากพระ
เจ้า แล้วเดินทางไปเมืองปาหังตามบัญชา
ภายในไม่กี่วันลักษมาณาก็มาถึงเมืองปาหัง
สุลต่านปาหังองค์ใหม่สั่งให้ต้อนรับลักษ
มาณากับพวกเป็นอย่างดี ลักษมาณาก็นำ
พระราชสารถวายสุลต่าน สุลต่านให้เจ้า
หน้าที่รับพระราชสารและแห่แห่นเข้า
ถึงในวัง เมื่อทราบพระราชสารแล้วก็รับสั่ง
ให้รายาอูงเตรียมตัวเดินทาง ส่วนสนมกำ
นัลชาวปาหังที่รักใคร่รายาอูงก็พากันตาม
ลงมาในเรือขอเดินทางมาอยู่ปัตตานีด้วย
เป็นอันมาก คนเหล่านั้นต่อมาก็เป็นชาว
ปัตตานี เมื่อรายาอูงมาถึงปัตตานีพระเจ้า
ก็ทรงต้อนรับ พระขนิษฐาหรือน้องสาว
ด้วยความยินดี

พระเจ้าครองเมืองปัตตานีมาเป็นเวลา
นานพอสมควรก็สิ้นพระชนม์ ขุนนางข้า
ราชการทั้งหลายก็เชิญรายาอูงขึ้นเป็นเจ้า
เมืองแทนต่อไป

รายาบิรูนั้นเมื่อสิ้นพระชนม์ ราษฎร
ก็เรียกบาริโฮม ตีเงาะฮ์ เจ้าเมืององค์นี้
ชาวเมืองไม่ทราบเรื่องของพระองค์มากนัก
เมื่อรายาอูงได้ครอง เมืองปัตตานีแล้ว พระ
องค์ได้สมญาว่าปาตุกาชะฮ์อาลามไม่เรียก
ว่าพระเจ้าเช่นองค์ก่อน .

(อ่านต่อฉบับหน้า)